

Guia docent de l'assignatura "Pensament sociològic contemporani"

2011/2012

Codi: 101127

Crèdits ECTS: 6

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2500262 Sociologia	819 Graduat en Sociologia	OB	2	1

Contacte

Nom : Enrique Santamaria Lorenzo

Email : Enrique.Santamaria@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

És recomanable haver superat l'assignatura de "Fonaments de Sociologia" de primer curs. En aquest sentit, es donarà per suposat el coneixement dels autors clàssics de la sociologia.

Objectius i contextualització

La teoria sociològica ha de contribuir significativament a perfilar el mapa conceptual bàsic dels estudiants, tal i com posa en relleu l'èmfasi en les competències d'adquisició de coneixement. Amb aquest objectiu s'articula a partir de dos criteris pedagògics diferents: per una banda, aquesta assignatura exposa les teories amb una certa seqüència històrica, contextualitzant els principals debats de la sociologia en la seva època. I, per altra banda, les assignatures posteriors ('Teoria Sociològica Micro' i 'Teoria sociològica Macro') dedicaran una atenció sistemàtica als principals temes i problemes de la teoria sociològica actual.

En aquesta assignatura s'estudiaran, des d'un punt de vista històric, les aportacions més significatives al pensament sociològic posteriors als clàssics. Se centrarà l'atenció en els corrents teòrics com el funcionalisme i l'estructuralisme, els neomarxismes, l'interaccionsime simbòlic, la fenomenologia, l'etnometodologia, la teoria crítica, la sociologia analítica i altres teories socials i autors recents. S'estudiaran les principals aportacions en relació amb el seu context social i històric, els principis bàsics de cada orientació teòrica i s'abordaran altres qüestions com els principals debats que generen en les ciències socials, les diferents interpretacions de la seva obra, la incardinació dins del clima intel·lectual de la seva època, o les seves relacions amb les aportacions d'altres contemporanis.

Competències i resultats d'aprenentatge

1338:E01 - Descriure els fenòmens socials de manera teòricament rellevant i tenint en compte la complexitat dels factors implicats, de les seves causes i dels seus efectes.

1338:E01.10 - Definir els principals conceptes microsociològics i macrosociològics.

1338:E01.11 - Comparar els enfocaments teòrics sobre els fenòmens macrosociològics i

microsociològics.

1338:E01.12 - Reconèixer les implicacions sociològiques de diversos debats intel·lectuals (sobre el subjecte, l'acció, l'ordre social, el llenguatge, etc.).

1338:E05 - Aplicar els conceptes i els enfocaments de la teoria sociològica, especialment les explicacions de les desigualtats socials entre classes, entre gèneres i entre grups ètnics, a la posada en pràctica de les polítiques públiques i a la resolució de les situacions de conflicte.

1338:E05.06 - Distingir els fenòmens socials subjacents a unes polítiques o a uns conflictes determinats.

1338:E05.07 - Utilitzar els enfocaments de la sociologia per observar l'efecte d'aquestes polítiques o el desenllaç d'aquests conflictes.

1338:G01 - Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.

1338:G01.00 - Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.

1338:G02 - Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.

1338:G02.00 - Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.

1338:G03 - Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

1338:G03.00 - Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

1338:T01 - Demostrar que es comprenen les anàlisis dels fenòmens socials presentades en llengua anglesa, i observar-ne els punts forts i febles.

1338:T01.00 - Demostrar que es comprenen les anàlisis dels fenòmens socials presentades en llengua anglesa, i observar-ne els punts forts i febles.

1338:T03 - Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.

1338:T03.00 - Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.

1338:T05 - Avaluat la qualitat del propi treball.

1338:T05.00 - Avaluat la qualitat del propi treball.

Continguts

0. Introducció a la Teoria Sociològica Contemporània

1. El funcionalisme

1.1. Merton: el paradigma de l'anàlisi funcional.

1.2. Parsons: de la teoria de l'acció a la teoria de sistemes.

1.3. La crisi del funcionalisme i les seves causes.

2. La teoria de l'intercanvi: Homans.

3. Les teories hermenèutiques i comprensives

3.1.L'interaccionisme simbòlic: Mead, Blumer i Goffman.

3.2.La socio-fenomenologia: Schütz, Berger i Luckmann.

3.3.L'etnometodologia: Garfinkel.

4. El neomarxisme, la teoria crítica i la modernitat.

4.1. El marxisme després de Marx: introducció.

- 4.2. L'Escola de Frankfurt i la "teoria crítica".
- 4.3. La teoria de l'acció comunicativa de Habermas.
- 4.4. El debat modernitat-postmodernitat.
- 5. Aproximacions integradores recents en la teoria sociològica
 - 5.1. El debat sobre la integració micro-macro: Coleman, Giddens, Bourdieu.
 - 5.2. Sociologia analítica i mecanismes socials: Hedström, Boudon.

Metodologia

L'assignatura s'articula al voltant de quatre tipus d'activitats:

1. Exposició dels continguts del programa a classe per part del professorat -amb participació i discussió crítica dels estudiants.
2. Pràctiques consistents en seminaris de lectura de textos concrets, visionat de vídeos i exercicis d'aplicació pràctica de la teoria, entre altres activitats.
3. Tutories fora de l'aula.
4. Activitats autònomes per part dels estudiants: lectura de textos, redacció de treballs i exercicis, etc.

Activitats formatives

Activitat	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Exposicions teòriques i seminaris	54	2.16	1338:E01.10 , 1338:E01.11 , 1338:E01.12 , 1338:E05.07 , 1338:G02.00 , 1338:G03.00 , 1338:G01.00 , 1338:E05.06
Tipus: Supervisades			
Tutories	10	0.4	1338:G02.00 , 1338:T01.00 , 1338:G03.00
Tipus: Autònomes			
Estudi i elaboració de treballs	76	3.04	1338:E01.10 , 1338:G01.00 , 1338:G03.00 , 1338:T03.00 , 1338:T05.00 , 1338:T01.00 , 1338:G02.00 , 1338:E05.07 , 1338:E01.11 , 1338:E01.12 , 1338:E05.06

Avaluació

L'assignatura s'avaluarà a partir de dos tipus d'exercicis:

1) Un examen o prova final (que podrà ser no presencial i no memorística i que podrà incloure comentaris de text, qüestions de reflexió, etc.), en la qual els estudiants hauran de demostrar que han entès i assimilat correctament els principals continguts del programa i que són capaços d'argumentar posicions teòriques basant-se en ells. Aquest examen valdrà el 50% de la nota final.

2) Els treballs de pràctiques que convenientment s'especificaran a les sessions pràctiques, i que podran incloure comentaris de text concrets, comentaris de vídeos, o aplicació de teories de casos pràctics. Aquests treballs comptaran com el 50% restant de la nota final.

- Per aprovar l'assignatura serà necessari aprovar independentment d'ambdós tipus d'exercici.

- La participació i la discussió a la classe podrà ser valorada positivament pel professorat a l'hora d'avaluar i qualificar globalment els estudiants. • En el cas en que el seguiment presencial a les pràctiques i el lliurament dels corresponents treballs no sigui possible, el professorat podrà articular un sistema d'avaluació alternativa d'aquesta part, que sempre inclourà una prova presencia.

Activitats d'avaluació

Activitat	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen	50	5	0.2	1338:E01.10 , 1338:E01.11 , 1338:E01.12 , 1338:E05.07 , 1338:E05.06
Treballs de pràctiques	50	5	0.2	1338:E05.07 , 1338:T05.00 , 1338:T03.00 , 1338:G01.00 , 1338:G02.00 , 1338:T01.00 , 1338:G03.00

Bibliografia

(La llista de lectures obligatòries estarà disponible cada curs en el Campus Virtual i, com a dossier, en el servei de fotocopies).

1. Manuals i texts de referència bàsics

Alexander, Jeffrey C. (1990). *Las teorías sociológicas desde la segunda guerra mundial*. Barcelona, Gedisa.

Baert, Patrick (2001). *La teoría social en el siglo XX*. Madrid, Alianza.

Bottomore, Tom y Nisbet, Robert (eds.). (1988). *Historia del análisis sociológico*. Buenos Aires, Amorrortu.

De Francisco, Andrés (1997). *Sociología y cambio social*. Barcelona, Ariel.

Giddens, Anthony y Turner, Jonathan (eds.). (1990). *La teoría social, hoy*. Madrid, Alianza.

Giner, Salvador (coord.) (2003). *Teoría sociológica moderna*. Barcelona, Ariel.

Jiménez Blanco, José y Moya, Carlos (eds.). (1978). *Teoría sociológica contemporánea*. Madrid, Tecnos.

Lamo de Espinosa, E. y Rodríguez Ibáñez, J. E. (1993). *Problemas de teoría social contemporánea*. Madrid, CIS.

Lizón, Angeles (2007). *La otra sociología. Una saga de empíricos y analíticos*. Barcelona, Montesinos.

Noguera, José A. (ed.) (2006). *Analytical Sociological Theory*, monográfico de *Papers. Revista de Sociologia*, nº 80. [Trad. al castellano en preparación por CIS, 2010].

Ritzer, George (2000). *Teoría sociológica moderna*. Madrid, McGraw Hill, 2002.

2. Bibliografia complementària recomanada per temes

Funcionalisme

Davis, Kingsley y Moore, Wilbert E. (1945): "El continuo debate sobre la igualdad. Algunos principios de estratificación" y "Réplica a Tumin", en R. Bendix y S.M. Lipset (eds.), *Clase, status y poder*. Buenos Aires, Eudema, 1972.

Merton, Robert K. (1949). *Teoría y estructura sociales*. México, Fondo de Cultura Económica, 1968.

Parsons, Talcott. (1937). *La estructura de la acción social*. Madrid, Guadarrama, 1968.

Parsons, Talcott. (1951). *El sistema social*. Madrid, Alianza, 1988.

Parsons, Talcott. (1966). *La sociedad: perspectivas evolutivas y comparativas*. México, Trillas, 1974.

Parsons, Talcott. (1966). *Estructura y proceso en las sociedades modernas*. Madrid: Instituto de Estudios Modernos.

Toharia, José Juan (1978): "El funcionalismo normativista: la obra de Talcott Parsons", en J. Jiménez Blanco y C. Moya (eds.), *Teoría sociológica contemporánea*. Madrid, Tecnos.

Estructuralisme

Lévi-Strauss, Claude. (1949). *Las estructuras elementales del parentesco*. Barcelona, Paidós, 1991.

Lévi-Strauss, Claude. (1967). *Antropología estructural*. Barcelona, Paidós, 1987.

Noguera, José Antonio (2003). "El neoestructuralismo sociológico", en Salvador Giner (ed.), *Teoría sociológica moderna*. Barcelona, Ariel.

Teoria de l'intercanvi

Homans, George C. (1958). "Conducta social como intercambio", *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, nº 85 (1999), pp. 297-312.

Homans, George C. (1964). "De retorno al hombre", en A. Ryan (ed.), *La filosofía de la explicación social*. México, FCE, 1976 (e.o. 1973).

Interaccionisme simbòlic

Blumer, Herbert. (1969). *El Interaccionismo Simbólico: Perspectiva y Método*. Barcelona, Hora, 1982.

Goffman, Erving. (1959). *La presentación de la persona en la vida cotidiana*. Buenos Aires, Amorrortu, 1971.

Goffman, Erving. (1961). *Internados*. Buenos Aires, Amorrortu.

Goffman, Erving. (1963). *Estigma. La identidad deteriorada*. Buenos Aires, Amorrortu, 1986.

Joas, Hans. (1998). *El pragmatismo y la teoría de la sociedad*. Madrid, CIS.

Mead, George Herbert. (1934). *Espíritu, persona y sociedad*. Barcelona, Paidós, 1972.

Nizet, J & Rigaux, N (2006) *La Sociología de Erving Goffman*. Barcelona : Melusina

Zeitlin, I. (1981). "La sociología de Erving Goffman". *Papers. Revista de Sociología*, nº 15.

Socio-fenomenologia

Pensament sociològic contemporani 2011 - 2012

Berger, Peter L. y Luckmann, Thomas. (1966). *La construcció social de la realitat*. Barcelona, Herder, 1988.

Luckmann, T (1996) *Teoría de la acción social*. Barcelona, Paidós.

Schütz, Alfred. (1932). *Fenomenología del mundo social*. Buenos Aires, Paidós, 1972.

Schütz, Alfred. (1964). *Estudios sobre teoría social*. Buenos Aires, Amorrortu, 1974.

Schütz, Alfred. (1973). *El problema de la realidad social*. Buenos Aires, Amorrortu, 1974.

Etnometodología

Coulon, Alain (1988). *La etnometodología*. Madrid, Cátedra, 1988.

Garfinkel, Harold. (1967). *Studies in Ethnometodology*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.

Heritage, John C. (1987): "Etnometodología", en Anthony Giddens y Johathan Turner (eds.), *La teoría social hoy*. Madrid, Alianza, 1998.

Neomarxisme

Anderson, Perry (1976). *Consideraciones sobre el marxismo occidental*. Madrid, Siglo XXI, 1979.

Anderson, Perry (1983). *Tras las huellas del materialismo histórico*. Madrid, Siglo XXI, 1989.

Habermas i teoria crítica

Bernstein, Richard J. (1985). "Introducción" a R. Bernstein, (ed.): *Habermas y la Modernidad*. Madrid: Cátedra.

Boladeras, Margarita (1996). *Comunicación, ética y política: Habermas y sus críticos*. Madrid, Tecnos.

Haber, Stephane (1999). *Habermas y la sociología*. Buenos Aires, Nueva Visión.

Habermas, Jürgen (1981). *Teoría de la acción comunicativa* (2 vols.). Madrid, Taurus, 1987.

Mardones, José María (1985). *Razón comunicativa y teoría crítica*. Bilbao, Universidad del País Vasco.

McCarthy, Thomas (1984). *La teoría crítica de Jürgen Habermas*. Madrid, Tecnos, 1992.

Noguera, José Antonio (1996). "La teoría crítica: de Frankfurt a Habermas", *Papers* nº 50.

Integració "micro-macro"

Alexander, Jeffrey C.; Giesen, Bernhard; Münch, Richard y Smelser, Neil J. (eds.) (1987). *The Micro-Macro Link*. Berkeley, University of California Press.

Boudon, R. (1979). *La lógica de lo social*. Madrid, Rialp, 1981.

Boudon, R. (1984). *La place du désordre. Critique des théories du changement social*, Paris, P.U.F. (hay traducción inglesa).

Coleman, James (1990). *Foundations of Social Theory*. Cambridge, The Belknap Press.

De Francisco, Andrés (1997). *Sociología y cambio social*. Barcelona, Ariel.

Giddens, Anthony. (1984). *La constitución de la sociedad. Bases para la teoría de la estructuración*. Buenos Aires, Amorrortu, 1995.

González, Sandra (2000). "Homo sociologicus. L'acció guiada per normes socials", *Revista Catalana de Sociologia*, nº 13.

González, Sandra (2004). "¿Sociedades artificiales? Una introducción a la simulación social", *Revista Internacional de Sociología*, nº 39.

Huber, Joan (1991). *Macro-Micro Linkages in Sociology*. London, Sage.

Sociologia analítica i mecanismes socials

Barbera, Filippo (2004). *Meccanismi sociali. Elementi di sociologia analitica*. Bologna, Il Mulino.

Boudon, Raymond (2004). "La sociología que realmente importa", *Papers. Revista de Sociologia*, nº 72, pp. 215-226.

Coleman, James (1990). *Foundations of Social Theory*. Cambridge, The Belknap Press.

Elster, Jon (1989). *Tuercas y tornillos. Una introducción a los conceptos básicos de las ciencias sociales*. Barcelona, Gedisa, 1991.

Goldthorpe, John H. (2007). *De la sociología. Números, narrativas, e integración de la investigación y la teoría*. Madrid, CIS, 2010.

Hedström, Peter & Swedberg, Richard (eds.) (1998). *Social Mechanisms. An Analytical Approach to Social Theory*. Cambridge, Cambridge University Press.

Hedström, Peter (2005). *Dissecting the Social. On the Principles of Analytical Sociology*. Cambridge, Cambridge University Press.

Hedström, Peter y Bearman, Peter (eds.) (2009). *The Oxford Handbook of Analytical Sociology*. Oxford, Oxford University Press.

Lizón, Angeles (2007). *La otra sociología. Una saga de empíricos y analíticos*. Barcelona, Montesinos.

Noguera, José A. (ed.) (2006). *Analytical Sociological Theory*, monográfico de *Papers. Revista de Sociologia*, nº 80. [Trad. al castellano en preparación por CIS, 2010].

Noguera, José A. (2006). "Why We Need an Analytical Sociological Theory", *Papers. Revista de Sociologia*, nº 80.

Elster sobre racionalitat, normes socials i emocions

Elster, Jon (1991). *El cemento de la sociedad*. Barcelona, Gedisa, 1991.

Elster, Jon (1997). "Racionalidad, emociones y normas sociales", en *Economics*. Barcelona, Gedisa.

Elster, Jon (1999). *Sobre las pasiones. Emoción, adicción y conducta humana*. Barcelona, Paidós, 2001.

Elster, Jon (1999). *Alquimias de la mente*. Barcelona, Paidós, 2002.